

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĐU OLAN BİREYLER

Otizm spektrum bozukluğu, bireyin gelişiminde sosyal etkileşime ve iletişimde sorunlar yaşamasına sebep olan bir durumdur.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ OTİZM BELİRTİLERİ

Doğumdan sonraki ilk yıl içerisinde çocuklarda otizm belirtileri ortaya çıkabilir. Nadir olarak görülen durumlarda ise çocukta normal gelişim devam ederken daha sonra otizm belirtileri ortaya çıkabilir. 0-36 ay dönemi çocuk için kritik dönem olarak kabul edilir.

Çocuğun erken tanılanması ve eğitim sürecine başlanması çocuk yapılabilecek en önemli adımdır.

Sizlerde çocuğunuzda ve çevrenizde aşağıda yer alan davranışlardan en az 3 tanesini gözlemliyor ya da kararsızlıklar yaşıyorsanız en yakın Rehberlik ve Araştırma Merkezine başvuru yapın.

1. Çocuğunuz sallanılmaktan ya da dizinde hoplatılmaktan veya benzeri oyunlardan hoşlanır mı?
2. Çocuğunuz başka çocuklarla ilgilenir mi?
3. Çocuğunuz sizinle uzun süreli göz teması kurar mı?(1-2 sn daha uzun)
4. Çocuğunuz bazı seslerden aşırı derece rahatsız olur mu?
5. Çocuğunuza baktığınızda ya da güldüğünüzde o da size güler mi?
6. Çocuğunuz sizi taklit eder mi?
7. Adı söylenildiğinde size bakar mı?
8. İstenilen nesnelere size getirir mi?
9. Çocuğunuz hayali oyun oynar mı?
10. Bir nesneye uzun süre odaklanır ve takılır mı?
11. Belirli yiyecek türlerini reddeder ve sadece belirli yemekleri yer mi?
12. Yoğun bir inatçılık ve hırçınlığı var mı?
13. Kucaklanmaya ve sarılmaya tepki gösterir mi?

ÖĞRETMENLERE TAVSİYELER

1. Öğrencinizde eğitsel bir sorun hissettiğinizde ilk olarak öğrencinin ailesi ile görüşünüz.
2. Çalıştığınız okulda rehber öğretmen varsa öğrencinin durumundan haberdar olmasını sağlayınız.
3. Ailenin isteği üzerine öğrencinizi bağlı bulunduğunuz Rehberlik Araştırma Merkezine yönlendiriniz.

4. Öğrencinize RAM'a yönlendirmek için Eğitsel Değerlendirme Formunu sınıf öğretmenine doldurmayı unutmayınız.
5. Eğitsel Değerlendirme Formunu gerçekçi bir şekilde öğrenciniz ile ilgili belirtmek istediğiniz özel noktaları varsa yazarak doldurunuz.
6. Öğrenciniz Otizm tanısı aldıktan sonra sınıfınızdaki diğer öğrencileri tanı alan öğrenci sınıfta olmadan bilgi veriniz. Yardımcı olmaları gereken noktaları açıklayınız.
7. Öğrencinize Otizm tanısı koyulduktan sonra BEP hazırlamanız gerektiğini unutmayınız.
8. Lütfen bu süreçte öğrencinize ve ailesine karşı sabırlı olunuz.

AİLELERE TAVSİYELER

1. Çocuğunuzda eğitsel bir sorun hissettiğinizde ilk olarak öğretmeninize başvurunuz eğer okula gitmiyorsa ilçenizdeki Rehberlik ve Araştırma Merkezi ile iletişime geçiniz.
2. Çocuğunuza Otizm tanısı konulmuş ise ona karşı sabırlı ve anlayışlı davranmanız bir sonraki gün sıkılmış ve mutsuz davranmayınız.
3. Bir psikolog ve özel eğitim öğretmenlerinden destek alınız. Kendi başınıza sorunlarla baş etmeye çalışmayınız.
4. Çocuğunuzu olabildiğince televizyon, bilgisayar ve telefondan uzak tutunuz. Bu zamanları eğitsel oyunlarla değerlendirmeye başlayınız.
5. Biran önce erken eğitime başlatınız çocuklarımız için en önemli adımın eğitim olduğunu unutmayınız.
6. Sağlık Kurulu Raporu ve RAM raporu alabilmek için kurumlardan randevu alınız.
7. Rapor çıktıktan sonra eğitim yakından takip ediniz ve ona desteklemeye çalışınız. Alacağınız raporların ileriki yıllarda çocuğunuza bir problem yaratacağı yönünde kaygınız varsa;
  - **Çocuğunuzun okul hayatında ve sosyal hayatta zorlukları aşması için özel eğitim almasının onun başarısına daha fazla katkı sağlayacağını düşününüz.**
  - **Rapor yenileme zamanı geldiğinde eğer tanının kalktığı tespit edilirse bazı aileler engel oranın %0 olduğunu belirten bir rapor talep ederek ileride yaşanan sorunların önüne geçmeye çalışmaktadır.**

- Aldığınız raporlar o kurumla sizin aranızdaki özel bölge niteliğindedir. Sağlık kurulu raporu sadece Ulusal Engelliler Veri Bankasına kaydedilir.

ÖĞRETMENLERE VE AİLELERE ETKİNLİK TAVSİYELERİ

Otizm tanısı almış çocukların performansları alınarak aşağıdaki etkinliklerden çocukların ihtiyaçlarına göre faydalanabiliriz.

Büyük Kas Becerileri Etkinlikleri

Yürüme Etkinlikleri

1. **İleri geri, yan yana yürüme:** Çocuklar yerde işaret edilen düz ya da bükümlü yolları izleyerek yürümektedir. İnce ya da dar, kolay ya da zor,yavaş ya da hızlı, ayakkabılı ya da ayakkabısız yürümeleer planlanabilir.
2. **Değişkenler:** Kollar farklı pozisyonlarda, bir şey taşıyarak, bir şey atarak, odanın farklı yerlerine bakarak yürünebilir.
3. **Hayvan yürüşü:** Fil, tavşan, ördek, solucan gibi farklı hayvanlar gibi yürünebilir.
4. **Adım taşları:** renkler ya da sağ ve sol olarak yazılı taşların üzerine bir şeyler koyulabilir.
5. **Kutu oyunları:** Çocuklar bir yolu izleyerek önlerinde ve arkalarında bulunan iki kutuyu yerlerini değiştirerek basabilir.
6. **Sıralı yürüyüşler:** farklı şekillerde ve renklerde belirlenmiş yolları (kenarlarına ip koyulabilir) izleyebilir.
7. **Merdiven yürüyüşü:** yere konan merdiven içerisinde yürünebilir.

Atma ve Tutma Etkinlikleri

1. **Atma:** Farklı boylardaki balon, ıslak süngerler, fasulye sandalyele, ip yumakları ve lastik toplar hedefe, öğretmene ya da birbirlerine atma şeklinde kullanabilir
2. **Tutma:** Tutmak atmaktan daha zor bir beceridir. Öğretmen ya da birbirleri ile atılan şeyleri tutmaya çalışabilirler.
3. **Top oyunları:** top yuvarlama, top sürme, duvara atma gibi etkinliklerden yararlanılabilir.

Diğer Büyük Kas Becerileri Oyunları

Denge tahtası oyunları
Kaykay oyunları
Ayakta durma etkinlikleri
Zıplama oyunları

Sıçrama oyunları
Sallanma oyunları
Atlama oyunları
Halka ve ip oyunları

Vücut Görüntüsü ve Farkındalık Etkinlikleri

Vücut parçalarını gösterme
doldurma oyunu

Bedenin tamamını kağıda çizip içini

Robot kullanarak taklit oyunları

Dokunarak farkındalık

Göz açıp kapama oyunları

Yönergeleri izleme

Bulmacalar

Twister

Neyi yok oyunu (resim üzerinde)

İnce Motor Beceriler İçin Etkinlikler

1. **İzleme:** Öğrenciler çizgileri, resimleri, tasarımları, harfleri ve numaraları, kağıt, palstik ve şablon üzerinden izleyebilir.
2. **Su kontrolü:** Öğrenciler belirli ölçülerde sürahilerle kovalara su taşıyıp dökülebilir.
3. **Şablonlar ve kalıplar:** Karton, tahta, palstik ya da köpük kullanılarak yalnızca şekiller kesilebilir.
4. **Makaslar kesme:** Her türlü şekil kesme etkinlikleri yapılabilir.
5. **Bağlama:** Ayakkabı bağcığı ip ya da tel kullanılarak bağlama etkinlikleri yapılabilir.
6. **Beştaş oyunları:**
7. **Mandal tutturma:** Kutuların etrafına mandal tutturma.
8. **Desenleri taklit etme:** Aynı şekli çizme etkinlikleri yapılabilir.

Alıcı Dil Becerileri İçin Etkinlikler

1. Dinleme ve dikkatini yöneltme:
Sese tepki vermesi
Konuşan kişinin yüzüne bakması
Ses geldiğinde nerden geldiğini araması
2. Jestlere ve basit talimatlara tepki verme
Kendi adı söylendiğinde tepki vermesi
Jest ve mimiklerimize göre tepkilerde bulunması
3. Nesne ve resimler arasında seçim yapma

İki nesne arasında adı söyleneni seçer/gösterir(Daha sonra 3 ve 4 seçenek arasında çalışılır)

Adı söylenen bir nesneyi gösterir

4. Eylem bildiren talimatlara tepki verme
10 farklı eylem bildiren sözcüğe eylemi gerçekleştirerek tepki verir
5. Niteleme bildiren talimatlara yer verme
Büyük ve küçük olan nesnelere arasında büyük olanı gösterir
6. Yer bildiren talimatlara yer verme
İstendiğinde bir nesneyi bir nesnenin önüne ve arkasına koyar
7. Dilbilgisi kurallarına tepki verme
İki tane eylem resmi gösterildiğinde 'olmayan' ayırt eder.
Onun-benim-senin zamirlerini ayırt eder.

Öğrencilerimizin düzeyine göre aşağıdaki sıra ile öğretim aşamalarını yapabilirsiniz.

ZIT KAVRAMLAR KAVRAMLARI

Büyük-küçük
Dolu-boş
Uzun-kısa
Açık-kapalı
Kalın-ince
Yeni-eski
Kirli-temiz
Az-çok
Ağır-hafif

MEKANDA KONUM

İçinde-dışında
Önünde-arkasına
Altında-üstünde
Uzakta-yakında
Aşağıda-yukarıda
Yanında-arasında
Başta-Ortada-Sonda

ÜNİTELER

Yüz-Vücut
Giysiler
Ev Eşyaları
Meyveler
Hayvanlar
Taşıtlar
Meslekler